

Sprawa C-769/19

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

21 października 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Specializiran nakazatelen syd (Bułgaria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

7 października 2019 r.

Druga strona postępowania:

Specializirana prokuratura

Oskarżone:

UC

TD

Przedmiot postępowania głównego

Akt oskarżenia dotknięty określonymi wadami, a mianowicie w sposób niejasny, sprzeczny i niepełny opisano w nim czyny, co do których oskarżone postawiono przed sądem. Czynności związane z usunięciem tych wad.

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Wykładnia art. 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym, a także zgodność przepisów krajowych z tym art. 6.

Wniosek został złożony na podstawie art. 267 TFUE.

Pytanie prejudycjalne

Czy krajowy akt normatywny – który w odniesieniu do wadliwego aktu oskarżenia (to jest o niejasnej, niepełnej lub sprzecznej treści) w żadnym wypadku nie dopuszcza możliwości usunięcia tych wad poprzez ich naprawienie przez prokuratora na posiedzeniu wstępnym sądu, na którym je stwierdzono, a zamiast tego zobowiązuje sąd w każdym przypadku do umorzenia postępowania sądowego i zwrotu sprawy prokuratorowi w celu sporządzenia nowego aktu oskarżenia, w sytuacji gdy skutkuje to znacznym opóźnieniem biegu postępowania karnego, a wady te można usunąć niezwłocznie na posiedzeniu sądu – jest zgodny z art. 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. L 142/1, z 1.6.2012 r.), określoną w art. 47 akapit drugi [Karty praw podstawowych Unii Europejskiej] zasadą rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie, zasadą pierwszeństwa prawa Unii i z zasadą poszanowania godności?

Przepisy i orzecznictwo Unii Europejskiej

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym [...], art. 6.

Wyrok z dnia 5 czerwca 2018 r., C-612/15, ECLI:EU:C:2018:392.

Przepisy krajowe

Nakazatelen-procesualen kodeks (kodeks postępowania karnego, zwany dalej „NPK”), art. 246–249, art. 242, 287, 55, 178, 180 i 348.

Zakon za normatiwnite aktowe (ustawa o aktach normatywnych), art. 46 ust. 2.

Uchwała interpretacyjna Wyrchoven kasacionen syd (najwyższego sądu kasacyjnego) nr 2 z dnia 7 października 2002 r.

Uchwała interpretacyjna Wyrchoven kasacionen syd nr 6 z dnia 19 lutego 2018 r.

Wyrok Konstitucionnija syd nr 14 z dnia 9 października 2018 r.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 Przeciwno UC i TD wniesiono akt oskarżenia ze względu na to, że ta pierwsza kierowała zorganizowaną grupą przestępczą, a ta druga uczestniczyła w tej grupie (wraz z innymi osobami, już skazanymi w sprawie), która to grupa miała na celu popełnianie w kraju i za granicą przestępstw określonych w art. 159a Nakazatelen kodeks (kodeksu karnego, zwanego dalej „NK”) (takich jak handel ludźmi, w niniejszym wypadku prostytutkami), z zamiarem osiągnięcia korzyści

majątkowej – co stanowi przestępstwo określone w art. 321 NK. UC jest również oskarżona o to, że trzykrotnie, wykonując decyzję zorganizowanej grupy przestępczej, skłoniła trzy kobiety do uprawiania prostytucji, obiecując im korzyści – co stanowi przestępstwo określone w art. 159d w związku z art. 159a ust. [2] pkt 6 w związku z ust. 1 NK, jak również o to, że posiadała środki odurzające – przestępstwo określone w art. 354a NK.

- 2 Akt oskarżenia wniesiono w dniu 18.4.2019 r., a w dniu 27.9.2019 r. przeprowadzono posiedzenie wstępne.
- 3 Po wysłuchaniu stron na posiedzeniu wstępnym sąd stwierdził, że ten akt oskarżenia jest dotknięty określonymi wadami, a mianowicie niejasnością i niepełnością, a także zawiera sprzeczności. Wady te odnoszą się do:
- 4 Dokonano sprzecznych twierdzeń dotyczących miejsca dokonania czynu, zgodnie z art. 321 NK – a mianowicie w części, w której wskazano okoliczności, wspomniano, że ta zorganizowana grupa przestępcza realizowała swoją działalność na terytorium całego kraju, wymieniając różne miasta, w których prowadzono tę działalność – Sofia, Bansko, Płowdiw i inne; następnie w części końcowej wskazano wyłącznie Sofię. A zatem istnieje sprzeczność między częścią, w której wskazano okoliczności, a częścią końcową w odniesieniu do miejsca prowadzenia działalności przestępczej – na terytorium całego kraju albo wyłącznie w Sofii.
- 5 Dokonano sprzecznych twierdzeń dotyczących daty czynu związanego ze nakłonieniem jednej z kobiet do uprawiania prostytucji, ponieważ w części, w której wskazano okoliczności, wspomniano nakłonienie jej do prostytucji w 2016 r., a zwerbowana kobieta miała pracować jako prostytutka w Sofii i Płowdiwie w lecie 2016 r., a także w kurortach morskich, i następnie w grudniu 2016 r. ponownie w Sofii; oznacza to, że samo nakłonienie tej kobiety do prostytucji nastąpiło przed latem 2016 r. Równocześnie w części końcowej wskazano, że UC nakłoniła tę kobietę do uprawiania prostytucji w grudniu 2016 r. w Sofii. A zatem istnieje sprzeczność między częścią, w której wskazano okoliczności, a częścią końcową w odniesieniu do daty tego czynu – przed latem 2016 r. albo w grudniu 2016 r.
- 6 Brak jest jakichkolwiek twierdzeń faktycznych dotyczących podniesionego oskarżenia o to, że zorganizowana grupa przestępcza podjęła decyzję, by UC nakłoniła wspomniane trzy kobiety do uprawiania prostytucji. Wyjaśnienie w tym względzie jest niepełne.
- 7 W niejasny sposób opisano czyn związany z posiadaniem środków odurzających, ponieważ wskazano jedynie, że środki te znaleziono w mieszkaniu UC, a nie jest jasne, czy stwierdzono, że to UC je tam przechowywała. Wyjaśnienie w tym względzie jest niejasne.
- 8 Prokurator wyraził gotowość niezwłocznego usunięcia tych wad, a mianowicie poprzez dokonanie niezbędnych uściśleń na samym posiedzeniu wstępnym.

- 9 Sąd odsyłający stwierdził, że jeśli prokurator dokona takich uściśleń, to akt oskarżenia będzie zgodny z prawem z formalnego punktu widzenia. Po dokonaniu tych uściśleń sąd może przystąpić do kolejnych czynności procesowych.
- 10 Jednakże w tym względzie istnieje przeszkoda formalna ze względu na to, że prawo krajowe nie umożliwia prokuratorowi usunięcia wad z aktu oskarżenia na posiedzeniu wstępnym. Prawo krajowe wymaga umorzenia postępowania sądowego i zwrotu sprawy prokuratorowi, który powinien sporządzić nowy akt oskarżenia i ponownie wnieść go do sądu rozpatrującego go na nowym posiedzeniu – co zwykle skutkuje to kilkumiesięcznym opóźnieniem.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

W przedmiocie wad aktu oskarżenia

- 11 Akt oskarżenia składa się z części, w której wskazuje się okoliczności, przedstawiającej fakty związane z oskarżeniem, a także z części końcowej, przedstawiającej zarzuty prawne. Zwykle w części końcowej wskazuje się najważniejsze fakty – takie jak miejsce i datę czynu, a także wskazanie istoty czynu.
- 12 Sprzeczność między częścią, w której wskazano okoliczności, a częścią końcową lub brak twierdzeń dotyczących okoliczności faktycznych, związanych z kwalifikacją prawną, są równoznaczne z brakiem wystarczająco jasnych twierdzeń dotyczących okoliczności faktycznych w ramach podniesionego oskarżenia. Z tego względu uznaje się je za istotne naruszenia procesowe, ponieważ naruszają prawo oskarżonego do zrozumienia, o co go oskarżono. Naruszenie reguł procesowych jest istotne, gdy skutkuje ono ograniczeniem procesowych uprawnień stron i nie zostało usunięte (art. 348 ust. 3 pkt 1 NPK).
- 13 Zgodnie z art. 55 ust. 1 NPK oskarżony ma prawo dowiedzieć się, o jakie przestępstwo został oskarżony i na podstawie jakich dowodów.
- 14 W pkt 4.2 uchwały interpretacyjnej nr 2/02 Wyrchowen kasacionen syd wskazano, że „w części aktu oskarżenia, w której wskazuje się okoliczności, prokurator obligatoryjnie powinien wymienić okoliczności faktyczne, które uzasadniają kwalifikację czynu i wykazują uczestnictwo oskarżonego [...] w tym w odniesieniu do czasu i miejsca popełnienia przestępstwa [...]. Brak wskazania wszystkich okoliczności faktycznych z tej kategorii stanowi istotne naruszenie reguł procesowych [...]”.

Krajowy reżim prawny dotyczący usunięcia istotnych naruszeń proceduralnych w wypadku zawierającego sprzeczności oraz niejasnego i niepełnego aktu oskarżenia

- 15 Postępowanie karne ma dwa etapy – przygotowawczy i sądowy. Sądowy etap wszczyna się w chwili wniesienia aktu oskarżenia, w którym szczegółowo wskazuje się okoliczności faktyczne i prawne związane z oskarżeniem.
- 16 Po wniesieniu aktu oskarżenia w dwumiesięcznym terminie odbywa się posiedzenie wstępne. Celem tego posiedzenia wstępnego jest ocena określonych okoliczności, a jedną z nich jest zgodność aktu oskarżenia z prawem. Ocena ta jest prawomocna (gdy upłynie termin na zaskarżenie lub gdy akt został potwierdzony przez drugą instancję) i w dalszej kolejności nie można ponownie podnieść zarzutu dotyczącego zgodności aktu oskarżenia z prawem.
- 17 Odpis aktu oskarżenia przesyła się wszystkim stronom (oskarżonym i pokrzywdzonym), które mogą przedstawić stanowisko w 7-dniowym terminie. Posiedzenie wstępne odracza się, do 3 miesięcy, jeżeli któraś ze stron nie została odnaleziona lub nie upłynął 7-dniowy termin na zajęcie stanowiska.
- 18 Jeśli na tym posiedzeniu wstępnym sprawie zostanie nadany bieg, sąd i strony rozpatrują szereg kwestii, w tym czy akt oskarżenia jest dotknięty wadami (w tym niejasnością i niepełnością oraz czy zawiera sprzeczności), w związku z czym nie można również zrozumieć oskarżenia. Po wysłuchaniu wszystkich stron sąd rozstrzyga tę kwestię.
- 19 Jeśli sąd przyjmie, że akt oskarżenia jest wadliwy (zawiera sprzeczności lub jest niepełny lub niejasny), umarza sądowy etap postępowania i zwraca sprawę prokuratorowi, wskazując popełnione naruszenia (art. 249 ust. 2 NPK).
- 20 Wznawia się postępowanie przygotowawcze. Prokurator ma miesiąc na sporządzenie nowego aktu oskarżenia. Po jego sporządzeniu jest on wnoszony do sądu. Ponownie wszczyna się sądowy etap postępowania i przeprowadza wspomniane czynności – wyznaczenie nowego posiedzenia wstępnego w dwumiesięcznym terminie, wezwanie stron i ponowna kontrola aktu oskarżenia. Gdyby przyjęto, że owe wady nie zostały usunięte lub dopuszczono się nowych, ponownie umarza się postępowanie sądowe, a sprawę zwraca się prokuratorowi.

Krajowy reżim prawny dotyczący zmiany oskarżenia

- 21 Oskarżenie określone w akcie oskarżenia może zostać zmienione przez prokuratora w wypadku istnienia dwóch następujących przesłanek: posiedzenie wstępne zakończyło się i rozpoczęło się postępowanie dowodowe przed sądem, a mianowicie proces gromadzenia dowodów, i zgromadzono już nowe dowody prowadzące do stwierdzenia, że czyn należy zakwalifikować odmiennie – czyli istnieje istotna zmiana części oskarżenia, w której wskazano okoliczności, zgodnie z art. 287 ust. 1 NPK.

- 22 Oskarżenie nie może być zmienione w trybie art. 287 ust.1 NPK w celu naprawienia wady aktu oskarżenia, jeśli wada ta istniała jeszcze w chwili sporządzenia aktu. Uznaje się to za naruszenie prawa, ponieważ w ten sposób obchodzi się przewidzianą w ustawie procedurę usunięcia wad w akcie oskarżenia.

Krajowy reżim prawny dotyczący usunięcia oczywistego błędu w ustaleniach faktycznych – art. 248a NPK

- 23 Oczywisty błąd w ustaleniach faktycznych jest techniczną niezgodnością między sformułowaną a wyrażoną na piśmie wolą prokuratora – taką jak błędne wskazanie nazwiska, daty i podobnych danych. Przy oczywistym błędzie w ustaleniach faktycznych sąd kieruje jednak sprawę do rozpatrzenia co do istoty, wyznaczając prokuratorowi 7-dniowy termin na usunięcie błędu. Jeśli prokurator nie usunie go w tym terminie, sąd wycofuje sprawę i umarza postępowanie sądowe, zwracając sprawę prokuratorowi w celu sporządzenia nowego aktu oskarżenia. Postępowanie toczy się zgodnie z pkt 19-21 powyżej.
- 24 W praktyce owe oczywiste błędy w ustaleniach faktycznych usuwa się na samym posiedzeniu wstępnym, w drodze oświadczenia prokuratora. Ich usunięcie ma miejsce w chwili, w której sąd wskazuje prokuratorowi ich istnienie, a prokurator ustnie oświadcza na posiedzeniu sądu, co zamierzał. W ten sposób nie umarza się sądowego etapu postępowania i nie zwraca się sprawy prokuratorowi w celu sporządzenia nowego aktu oskarżenia.

Wyrok Konstitucjonija syd nr 14 z dnia 9 października 2018 r.

- 25 Ten reżim prawny dotyczący usunięcia oczywistych błędów technicznych ustanowiono w 2017 r., zmieniając utrwaloną krajową praktykę prawną, zgodnie z którą każde naruszenie procesowe przy sporządzeniu aktu oskarżenia – nawet jeśli jest ono nieistotne – należy usunąć wyłącznie w jedyny możliwy sposób, a mianowicie poprzez umorzenie postępowania sądowego i zwrot sprawy prokuratorowi w celu sporządzenia nowego aktu oskarżenia. Ze względu na powyższe również nowy reżim prawny niezwłocznie został zaskarżony przed Konstitucjonija syd.
- 26 Konstitucjonija syd wskazał, że naprawienie oczywistego błędu w ustaleniach faktycznych w akcie oskarżenia nie jest równoznaczne z jego zmianą, co uzasadnia także określenie szczególnego procesowego trybu usunięcia tego błędu.
- 27 Podobnie Konstitucjonija syd jasno wskazał, że niezgodne z prawem jest posługiwanie się instytucją prawną dotyczącą usunięcia oczywistego błędu w ustaleniach faktycznych w celu faktycznej zmiany oskarżenia.

- 28 W tym kontekście, komentując drugą z podniesionych kwestii (a mianowicie niemożność uchylenia wyroku przez wyższą instancję ze względu na wady w akcie oskarżenia, gdy kwestia dotycząca tych wad była już rozpatrywana i została ostatecznie rozstrzygnięta na posiedzeniu wstępnym), Konstytucyjni sędziowie wskazał na istotność rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie. Podobnie, komentując tę drugą kwestię, Konstytucyjni sędziowie przyjął, że istnieje możliwość usunięcia wad w akcie oskarżenia w trybie art. 249 ust. 4 pkt 1 NPK (w tym niejasności, niepełności i sprzeczności) również na sądowym etapie postępowania – czyli bez uchylenia wyroku i zwrotu sprawy prokuratorowi w celu sporządzenia nowego aktu oskarżenia.
- 29 W prawie krajowym nie przewidziano takiej możliwości usunięcia braków w akcie oskarżenia po posiedzeniu wstępnym. Wyżej wspomniane stanowisko Konstytucyjni sędziowie nie doprowadziło do zmiany ustawy lub orzecznictwa sądów.

Znaczenie instytucji prawnej określonej w art. 249 NPK dla prawa krajowego

- 30 W znacznej części spraw na posiedzeniu wstępnym stwierdza się istnienie sprzeczności w akcie oskarżenia, a także jego niepełność i niejasność. Wymaga to umorzenia postępowania sądowego i zwrotu sprawy prokuratorowi. Powyższe skutkuje kilkumiesięcznym opóźnieniem. W niektórych przypadkach owa procedura związana z naprawieniem wad w akcie oskarżenia jest powtarzana wielokrotnie.
- 31 W znacznej części owe wady można było usunąć niezwłocznie i uniknąć wielomiesięcznego opóźnienia sprawy.

Wykładnia w wypadku luki w prawie

- 32 Jeśli akt normatywny nie zawiera pełnej regulacji, do wypadków w nim nieuregulowanych stosuje się przepisy odnoszące się do podobnych wypadków, jeśli jest to zgodne z celem aktu. Jeśli nie istnieją takie przepisy, stosunki są regulowane zgodnie z podstawowymi zasadami prawa Republiki Bułgarii (art. 46 ust. 2 Zakon za normatiwnite aktowe).

Reguły dotyczące wezwania

- 33 Uczestników procesu – w tym oskarżonych i pokrzywdzonych – wzywa się poprzez wezwanie na piśmie. Wezwania te stanowią dokument zawierający wydrukowany tekst. Wskazuje się w nich nazwisko osoby i charakter, w jakim jest ona wezwana – jako oskarżony lub jako pokrzywdzony, a także jej prawa i obowiązki. Wezwania te nie są umieszczane w nieprzejrzystej kopercie i w żaden sposób ich treść nie jest zabezpieczona przed osobami trzecimi, które nie są adresatami. Jeśli danej osoby nie odnaleziono pod jej adresem, wezwanie to

można doręczyć określonym osobom trzecim, które powinny następnie przekazać pismo adresatowi. Osoby, za których pośrednictwem następuje doręczenie, mają pełny dostęp do treści wezwania.

Znaczenie rozsądnego terminu na rozpatrzenie spraw karnych

- 34 Jedną z zasad rozpatrywania spraw karnych jest przestrzeganie wymogu dotyczącego rozsądnego terminu (art. 22 ust. 1 NPK).
- 35 Artykuł 6 ust. 1 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności wymaga rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie. W szeregu wyroków Europejski Trybunał Praw Człowieka poddał krytyce zwrot sprawy prokuratorowi w celu sporządzenia nowego aktu oskarżenia, gdy miało to miejsce po rozpoczęciu rozpatrzenia sprawy co do istoty, w tym przez drugą lub trzecią instancję.

Związek zadanego pytania prejudycjalnego ze sprawą C-612/15

- 36 Niniejsze odesłanie prejudycjalne skierowano na podstawie argumentów przedstawionych w poprzednim orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie Kolev C-612/15, które uzasadniają przyjęte przez sąd odsyłający założenie, że prawo krajowe nie jest zgodne z prawem Unii, ponieważ przewidziano w nim nieskuteczny system usuwania wad w akcie oskarżenia.
- 37 Pytanie prejudycjalne odnosi się do sposobu, w jaki należy poprawić wady w akcie oskarżenia. Rozwiązanie krajowe stanowi „krok w tył”, a mianowicie polega ono na umorzeniu postępowania sądowego i zwrocie sprawy do postępowania przygotowawczego, w ramach którego sporządza się nowy akt oskarżenia, odpowiednio wnosi się go ponownie, na nowo wszczyna się postępowanie sądowe, przeprowadza nowe posiedzenie wstępne i nową kontrolę tego aktu – a czasami ma to miejsce wielokrotnie.
- 38 Równocześnie z określonych rozważań w sprawie C-612/15 ewentualnie można przyjąć, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznał za zgodne z prawem usunięcie tych wad również w inny sposób, a mianowicie poprzez „krok naprzód”, czyli niezwłocznie po stwierdzeniu przez sąd tych wad, jeszcze na tym samym posiedzeniu sądu, umożliwia się prokuratorowi ich naprawienie (zob. pkt 67, 71, [74], 94 i 95 wyroku).
- 39 Po wydaniu wyroku w sprawie C-612/15 prawo krajowe uległo zmianie, ponieważ przewidziano w nim posiedzenie wstępne, to jest sąd krajowy ma już obowiązek wszczęcia sądowego etapu postępowania, ponieważ na tym posiedzeniu wstępnym powinien stwierdzić wszystkie ewentualne wady aktu oskarżenia, uwzględniając także zarzuty obrony w tym względzie. A zatem pierwsza czynność wskazana przez Trybunał w pkt 67 wyroku w sprawie

C-612/15 („[...] winien otworzyć etap jurysdykcyjny tego postępowania”) została już wiążąco wskazana w prawie krajowym.

- 40 Jednakże prawo krajowe nie dopuszcza drugiej czynności, a mianowicie by sąd „sam usunął te uchybienia”. W konsekwencji prawo krajowe nie dopuszcza, by sąd – po tym gdy jasno wskazał prokuratorowi wady – niezwłocznie i na tym samym posiedzeniu umożliwił mu ich naprawienie i skontrolował także na tym samym posiedzeniu, czy faktycznie naprawiono te błędy, uwzględniając także stanowisko obrony.

Odnosnie do stosowania prawa Unii Europejskiej do okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym

- 41 Odnosnie do stosowania art. 6 ust. 1 zdanie drugie dyrektywy 2012/13. W przepisie tym wskazano przedstawienie informacji dotyczących oskarżenia „niezwłocznie”, w związku z czym zadaje się pytanie, czy wymóg ten jest spełniony, jeśli prawo krajowe w sposób sztuczny opóźnia w czasie usunięcie wad w przedstawionych informacjach dotyczących oskarżenia. A w szczególności w postępowaniu głównym prokurator oświadczył gotowość niezwłocznego usunięcia wad w oskarżeniu (sprzeczności, niejasności i niepełności), lecz prawo krajowe nie umożliwia mu tego.
- 42 Artykuł 6 ust. 3 dyrektywy 2012/13 dotyczy przedstawienia szczegółowych informacji dotyczących oskarżenia nie później niż w chwili wniesienia oskarżenia do sądu. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w pkt 99 wyroku w sprawie C-612/15 wskazał już, że przedstawienie szczegółowych informacji dotyczących oskarżenia powinno nastąpić przed rozpoczęciem rozpoznawania zarzutów co do istoty, czyli dopuścić, by miało to miejsce również po wniesieniu sprawy do sądu, a w szczególności na posiedzeniu wstępnym, na którym rozpatruje się kwestię wad w akcie oskarżenia. W ten sposób w świetle art. 6 ust. 3 dyrektywy 2012/13 oraz wykładni przedstawionej przez Trybunał w pkt 99 wyroku w sprawie C-612/15 nie istnieje przeszkoda dla usunięcia wad w oskarżeniu na posiedzeniu wstępnym.
- 43 Prawo krajowe kategorycznie stoi na przeszkodzie takiej możliwości, ponieważ przyjęto w nim węższe i literalne rozumienie prawa do informacji o oskarżeniu, a mianowicie szczegółowe informacje dotyczące oskarżenia należy przedstawić w akcie oskarżenia, przy wniesieniu go do sądu – nie może to mieć miejsca na dalszym etapie poprzez poprawienie tego aktu oskarżenia na posiedzeniu wstępnym. Ze względu na powyższe, jeśli akt oskarżenia zawiera wady, umarza się postępowanie sądowe, zwracając sprawę prokuratorowi, który sporządza nowy akt oskarżenia i ponownie wnosi go do sądu. W ten sposób zapewnia się

przedstawienie szczegółowych informacji dotyczących oskarżenia właśnie w nowym akcie oskarżenia, co ma miejsce poprzez wniesienie go do sądu¹.

- 44 Z powyższych względów zadaje się pytanie, czy ta ścisła krajowa wykładnia prawa oskarżonego do powiadomienia go o oskarżeniu odpowiada faktycznemu znaczeniu art. 6 ust. 3 dyrektywy 2012/13.
- 45 W art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) przewidziano rozpatrzenie oskarżenia karnego w rozsądnym terminie. Zadaje się pytanie, czy istnieje racjonalne uzasadnienie przewidzianego w prawie krajowym opóźnienia poprawienia wad w akcie oskarżenia, jeśli to opóźnienie może trwać od kilku miesięcy do kilku lat. Podstawą tego opóźnienia jest czysto krajowy wymóg wszczęcia postępowania sądowego jedynie na podstawie bezbłędnego aktu oskarżenia i niemożliwość jego poprawienia przy już wszczętym postępowaniu sądowym.
- 46 W art. 82 ust. 2 TFUE wskazano, że w drodze dyrektyw ustanawia się normy minimalne, co nie stoi na przeszkodzie zapewnieniu przez państwa członkowskie wyższego poziomu ochrony, a takie dyrektywy uwzględniają różnice między tradycjami prawnymi państw członkowskich. W związku z powyższym powstaje pytanie, czy krajowy reżim prawny nie powinien mieć pierwszeństwa przed dyrektywą 2012/13 interpretowaną przez Trybunał w sprawie C-612/15 w zakresie, w jakim ów krajowy reżim prawny zapewnia identyczny lub nawet wyższy poziom ochrony, i jest to uwarunkowane krajowymi tradycjami prawnymi.
- 47 Oskarżony otrzymuje taką samą ilość informacji o takiej samej jakości, a dotyczą one oskarżenia (uściślenie przy niejasnym, niepełnym i sprzecznym akcie oskarżenia). Uściślenie to może zostać dokonane niezwłocznie na posiedzeniu sądu (którą to możliwość dopuszcza dyrektywa 2012/13, zgodnie z jej wykładnią dokonaną przez Trybunał w sprawie C-612/15), jak również może zostać dokonane z kilkumiesięcznym opóźnieniem – co stanowi obowiązkowy wymóg w ramach procedury krajowej.
- 48 Równocześnie można przyjąć, że w prawie krajowym zapewniono wyższy poziom ochrony, ponieważ w ramach krajowego reżimu prawnego poprawione oskarżenie przedstawia się w jednym całościowym tekście, natomiast jeśli wadliwe oskarżenie poprawia się na posiedzeniu sądu, istnieją dwa odrębne teksty – pierwotny wadliwy akt oskarżenia i uściślenia do niego. A zatem określony w prawie krajowym poziom ochrony prawa do informacji jest identyczny lub nawet wyższy od poziomu określonego w dyrektywie 2012/13.
- 49 Podobnie należy również uwzględnić krajowe tradycje prawne określone w art. 82 ust. 2 TFUE. Wszczęcie postępowania sądowego na podstawie aktu oskarżenia,

¹ Wyjątki są dwa – usunięcie oczywistego błędu w ustaleniach faktycznych i zmiana oskarżenia po zgromadzeniu nowych dowodów.

który nie zawiera wad, ma istotne znaczenie dla krajowej doktryny prawnej. Nawet jeśli, ze względu na potrzebę przestrzegania rozsądnego terminu i logiki procesu, Konstitucionnija syd wskazał, że przewidzenie możliwości usunięcia wad w akcie oskarżenia w toku postępowania sądowego nie będzie niezgodne z konstytucją, ani w prawie krajowym, ani w orzecznictwie sądów nie przyjęto takiego sposobu wykładni.

- 50 Z tego względu zadaje się pytanie, czy prawo krajowe – które wyłącza możliwość uściślenia oskarżenia na posiedzeniu sądu i, w konsekwencji, jest niezgodne z orzeczeniem wydanym w sprawie C-612/15 – narusza zasadę pierwszeństwa prawa Unii.
- 51 Odnośnie do zastosowania zasady poszanowania godności. Zasada ta ma dwa aspekty. Po pierwsze, godność człowieka określona w art. 2 TUE i art. 1 karty. Krajowy reżim prawny dotyczący wezwania stwarza warunki, w których osoby trzecie mogą dowiedzieć się, że dana osoba jest oskarżona w sprawie karnej lub jest pokrzywdzona przestępstwem. Im częściej wzywa się daną osobę, tym takie prawdopodobieństwo jest wyższe. Z tego względu mniej szkodliwe dla godności ludzkiej jest uniknięcie konieczności umorzenia postępowania sądowego i zwrotu sprawy prokuratorowi w celu sporządzenia nowego aktu oskarżenia. Po drugie, godność zawodową określoną w art. 31 karty, w odniesieniu do godności zawodowej sędziów i prokuratorów. Prawo krajowe, w którym nie przewidziano środka procesowego odnoszącego się do niezwłocznego poprawienia uchybień procesowych w akcie oskarżenia – pomimo że żąda tego oskarżyciel i obrona, a sąd uznał to za stosowne – stwarza poczucie bezsilności zawodowej. Ustawa, która zobowiązuje członków magistratury do przestrzegania rozsądnego terminu i następnie pozbawia ich oczywistego i normalnego instrumentu prawnego w tym względzie (a mianowicie możliwości poprawienia wady w akcie oskarżenia na posiedzeniu sądu, na którym stwierdzono tę wadę) – a zamiast tego zobowiązuje ich do zastosowania innego instrumentu prawnego, skutkującego kilkumiesięcznym opóźnieniem – narusza ich godność zawodową.

Odnośnie do korzystnego skutku wynikającego z udzielenia odpowiedzi na skierowane odesłanie prejudycjalne

- 52 Ani w art. 6 dyrektywy, ani w art. 47 akapit drugi karty nie uregulowano reżimu prawnego dotyczącego usunięcia wad w treści aktu oskarżenia, w związku z czym przepisy te nie mają bezpośredniego skutku. Żądana wykładnia Trybunału nie może skutkować powstaniem nowej krajowej instytucji prawnej dotyczącej usunięcia wad w akcie oskarżenia ze względu na to, że wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie może stanowić podstawy usunięcia wad na samym posiedzeniu wstępnym.
- 53 Mając powyższe na względzie, żądana wykładnia może zostać wykorzystana przez sąd odsyłający do samodzielnej wykładni prawa krajowego, w ramach której dokona on stwierdzenia zgodnego ze wskazówkami Trybunału

Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczącymi odpowiedniego trybu procesowego związanego z usunięciem wad w akcie oskarżenia. W szczególności możliwe jest przyjęcie przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, że przepisy zawarte w art. 248 ust. 5 pkt 2 w związku z ust. 1 pkt 3 w związku z art. 249 ust. 4 pkt 1 NPK (a mianowicie przy wadach w akcie oskarżenia przewidziano umorzenie postępowania sądowego i zwrot sprawy prokuratorowi w celu sporządzenia nowego aktu oskarżenia) nie są zgodne z prawem Unii w zakresie, w jakim mają zastosowanie ogólne i bez wyjątku we wszystkich wypadkach, nawet jeśli stwierdzone wady mogą zostać usunięte na podstawie niezwłocznego oświadczenia prokuratora na samym posiedzeniu wstępnym. W takim wypadku sąd odsyłający będzie uprawniony do odstąpienia od stosowania tych przepisów. Zgodnie z krajowymi regułami dotyczącymi wykładni sąd odsyłający zastosuje najbliższą krajową instytucję prawną, a mianowicie określone w art. 248a ust.1 NPK usunięcie oczywistego błędu w ustaleniach faktycznych. Umożliwi to prokuratorowi niezwłoczne (a w razie konieczności w terminie do 7 dni) usunięcie tych wad. Wyłącznie jeśli prokurator nie będzie mógł ich usunąć, sąd odsyłający umorzy postępowanie sądowe i zwróci sprawę w celu sporządzenia nowego aktu oskarżenia. Taka wykładnia będzie również zgodna z orzeczeniem Konstitucjonija syd w tym względzie.

- 54 Następnie wykładnia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej będzie istotna dla dokonywanej przez sądy krajowe, które rozpatrują daną sprawę w drugiej lub w trzeciej instancji, oceny, czy zapewniono poszanowanie prawa oskarżonych do informacji. W szczególności jeśli Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej przyjmie, że w następstwie usunięcia wad na samym posiedzeniu wstępnym zapewniono prawo oskarżonego do zrozumienia, o co go oskarżono, owe wyższe instancje nie będą mogły uchylić orzeczenia sądu odsyłającego co do istoty ze względu na to, że doszło do naruszenia wspomnianego prawa oskarżonego. A mianowicie do naruszenia tego prawa dochodzi w zakresie, w jakim wady w akcie oskarżenia zostały usunięte nie w trybie przewidzianym w prawie krajowym, w związku z czym usunięcie tych wad jest nieważne. W ten sposób zostanie potwierdzone stosowanie prawa krajowego zgodnie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- 55 Wreszcie wykładnia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej będzie stanowiła bodziec dla krajowego ustawodawcy odnoszący się do odpowiedniej zmiany trybu usunięcia wad w akcie oskarżenia.